

26, 38. 1) adj. subst. *der da gräbt, Gräber* MED. k. 78. R. 1, 12, 7. **खनका** यत्नकास्तथा 2, 80, 1. मयन्नाखनका (पुरी) MBu. 3, 640. — 2) m. *Bergmann* (भूमिविज्ञ) H. an. 3, 32. — 3) m. *ein Dieb, der in ein Haus einbricht*, TRIK. 3, 3, 17. H. an. MED. Vgl. DAÇAK. in BENF. Chr. 197, 20. fg. — 4) m. *Ratze* diess. und H. 1300. — 5) m. N. pr. eines Freundes von Vidura MBu. 1, 5798. fg.

खनन (wie eben) n. 1) *das Graben, Ausgraben*: कृप^० BHART. 3, 76. DAÇAK. in BENF. Chr. 197, 24. — 2) *das Vergraben. Begraben* ÇAUNAKA beim Sch. zu RAÇH. 8, 25.

खननीय (wie eben) adj. *zu graben* Sch. zu BHATT. 6, 56.

खनपान m. N. pr. eines Fürsten, eines Sohnes von Aṅga und Vaters von Diviratha, Buṅg. P. 9, 23, 6. **खनापान** VP. 443. N. 13 nach derselben Autor. **यनापान** VĀJU-P.

खनि (von खन् Uṇ. 4, 141. 1) adj. *wühlend* AV. 16, 1, 7. — 2) f. SIDDH. K. 247, b, 2 v. u. *Mine, Fundgrube für Edelsteine* AK. 2, 3, 7. TRIK. 3, 3, 82. H. 1036. **खनिभिः सुयवे रत्नम्** (भू) RAÇH. 17, 66. **रत्नोपकौरुदितैः खनिभ्यः** 18, 21. **मनेः खनिः** VOP. 2, 47. Auch **खनी** ÇABDAR. im ÇKDr. Vgl. **खानि**.

खनिर्तृ (wie eben) m. *Gräber* RV. 10, 97, 20. VS. 12, 100. AV. 4, 6, 8. कृपस्य HIT. II, 43.

खनित्र (wie eben) 1) n. *Werkzeug zum Graben, Schaufel* P. 3, 2, 184. VOP. 26, 169. AK. 2, 9, 12. H. 892. **ग्रगस्त्यः खनमानः खनित्रैः** RV. 4, 179, 6. PAÑKAV. Br. in Ind. St. 1, 33, 1. LĀTJ. 8, 2, 4. M. 2, 218. R. 2, 31, 25. 37. 5. HIT. 30, 1. **केचित्खनित्रैर्विभिडुः सेतुप्राकारगोपुरान्** Buṅg. P. 7, 2, 15. **नियान** 2, 7, 48. — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 332. Buṅg. P. 9, 2, 24. LIA. I, Anh. xv.

खनित्रक (von खनित्र) n. *eine kleine Schaufel* PAÑKAT. 122, 9. Auch **खनित्रिका** f. HĀR. 263.

खनित्रिम (von खन्) adj. f. *आ durch Graben entstanden*: **ग्रार्पः खनित्रिमा उत वा स्वयंज्ञाः** RV. 7, 49, 2. parox. AV. 4, 6, 4. 5, 13, 9. 19, 2, 2.

खनिनेत्र (खनि + नेत्र) m. N. pr. eines Fürsten, mit dem Bein. *Ka-raṁdhama*, VP. 332. Buṅg. P. 9, 2, 25. LIA. I, Anh. xv. **खनिनेत्र** MBu. 14, 70. fg.

खिन्य ved. partic. fut. pass. von खन् P. 3, 1, 123. — Vgl. **खान्य**, **खेय**.

खपराम (ख + प^०) m. *Finsterniss* H. ८, 20.

खपूर 1) m. a) *Trommelsucht* (s. **घलसक्त**) H. an. 3, 347. MED. r. 146. — b) Name zweier Pflanzen: α) *Betelnussbaum* AK. 2, 4, 5, 34. TRIK. 3, 3, 342. H. an. MED. — β) *Cyperus pertenuis Roxb.*, भद्रमुस्तक TRIK. MED. = **मस्तक** (sic) H. an. — c) *ein best. Parfum* (व्यालनख) RĀÇAN. im ÇKDr. — 2) n. a) *eine im Luftraum schwebende Stadt* Beiw. von **हिरण्यपुर**, der Stadt der Kālakaṇḍja MBu. 3, 12208. 12258. N. der Stadt des Harihṛkandra TRIK. 2, 1, 19. *Fata Morgana* VARĀH. BRU. 36. 1 in Verz. d. B. H. 243; vgl. **गन्धर्वनगर**, **गन्धर्वपुर**. — b) *Wasserkrug* H. an. — In der Bed. 2, a offenbar zusammeng. aus **ख** *Luftraum* und **पुर** *Stadt*, in allen andern Bedeutungen hätte man eher **पूर** erwartet.

खपुष्प (ख + पु^०) n. *eine Blume im Luftraum*, so v. a. *ein Unding* VĀJ. TP. 76. — Vgl. **गगणपुष्प**.

खभ (ख + भ) Planet Ind. St. 2, 260.

खध्वान्ति (ख + ध्वान्ति) m. *eine Art Falke* (s. **चिह्ना**) TRIK. 2, 3, 22.

खम् indecl. gaṇa चादि zu P. 1, 4, 57. — Vgl. **कम्**.

खमाण (ख + माणि) m. *der Juwel des Luftraums, die Sonne* TRIK. 1, 1, 99.

खमोलन (ख + मो^०) n. *Schläfrigkeit, Abgespanntheit, Erschlaffung* (तन्द्रा) ÇABDAR. im ÇKDr.

खमूर्तिमत् (ख + मूर्ति) adj. *mit einem ätherischen Körper versehen*: **स ब्रह्म परमयेति वायुभूतः खमूर्तिमान्** M. 2, 82. — Vgl. **खशरीरिन्**.

खमूलि, **मूलिका** (auch TRIK. 1, 2, 34) und **मूली** (ख + मूल) f. N. einer Pflanze, *Pistia Stratiotes* Lin. (**कुम्भिका**), ÇABDAR. im ÇKDr.

खम्बू, **खम्बति** gehen v. l. im Dhātup. 11, 35.

खर 1) adj. f. *grau, rauhe, stechend, scharf* (eig. und übertr.; Gegens. **मृदु**, **मृदण**): **खरविषदम्** *hart (fest) und weich* (von Speisen) im Gegens. zu **द्रव** *flüssig* PAT. zu P. 7, 3, 69. Sch. zu P. 2, 1, 35 und 4, 2, 16. H. 921. Sch. **स (मेकपाकः) तु त्रिविधस्तथा मृदुमध्यमः खर इति** Suçr. 2, 176, 12. fgg. 1, 329, 2. 131, 5. 11, 14. **खरमृदणमुखेयत्नम्** 24, 4. **खरस्पर्शा योनिः** 2, 397, 12. **पिटका** 308, 13. von *dichten oder gezackten Wolkenmassen* R. 6, 87, 3. von *stechenden, heißen* Winden Suçr. 1, 76, 14. ebenso **खरस्पर्श** MBu. 3, 11396. Buṅg. P. 1, 14, 16. von den *stechenden Strahlen der Sonne* (im Gegens. zu den *milden Strahlen des Mondes*) KĀT. 7; vgl. **खरश्मि**, **खरौघ**. Häufig von *rauhem, stechenden Lauten und Reden*: **दीप्तखरस्वर** Suçr. 1, 107, 19. **खरवाचो मृगद्विजाः** MBu. 3, 11399. **खरस्वन** R. 3, 28, 42. 53, 31. **ऽनिस्वन** 6, 27, 28. **ऽनिर्घोषाः** (यनाः) 87, 3. **वाचा निर्भर्त्सयामास कुपितः खरा** 3, 33, 72. **खरतरं वचः** 28, 1. 30, 39. **कृवाटूकामं खरमुत्स्वनेनोत्त्वणम्** Buṅg. P. 7, 8, 28. **खरं** (adv.) *chamimulwa* नेडुः **खगाः खस्याः खरस्वनाः** R. 3, 29, 9. **न खरो न च भूयसा मृदुः** (von einem Regenten) RAÇH. 8, 9. **खरपराक्रम** R. 3, 30, 1. Nach den Lexicographen: = **तीक्ष्ण**, **तिग्म**, **उल**, **धर्म**, **दुःस्पर्श**, **कठिन** *heiss, Hitze, scharf, hart* AK. 1, 1, 2, 37. 3, 4, 13, 56. TRIK. 3, 3, 342. H. 1383. 1386. an. 2, 407. MED. r. 21. — 2) m. a) *Esel* (nach seinem *rauhem* Geschrei so genannt) AK. 2, 9, 78. TRIK. 3, 3, 342. H. 1236. an. 2, 407. MED. r. 21. KĀTJ. ÇR. 16, 3, 10. 11. M. 2, 201. 4, 115. 120. 8, 370. 11, 68. 136. 154. 156. 199. 12, 55. R. 2, 69, 13. 3, 48. 5, 31. 6, 27, 26. 28. Suçr. 1, 13, 15. 193, 4. 203, 15. PAÑKAT. II, 108. **खरोष्ट्रम्** JĀGṆ. 2, 160. MBu. 2, 1833. **खर्याम** M. 11, 201. *Maulthier* TRIK. 2, 8, 14. BALA beim Sch. zu NAISH. 10, 8. — b) N. verschied. Vögel: *Meeradler; Reiher; Krähe* RĀÇAN. im ÇKDr. — c) *ein best. dorniger Strauch* AĀJJA im ÇKDr. Hierher gehört viell. die sprichwörtliche Redensart: **खरकाट्टयितं हि तन्** MBu. 3, 1329. **खर** könnte hier aber auch überh. *etwas Stechendes* bedeuten. — d) parox. *ein viereckiger Erdaufwurf um die Opfergefäße darauf zu setzen* ÇAT. Br. 5, 1, 2, 15. 14, 1, 2, 17. 2, 2, 30. ĀÇV. ÇR. 4, 6, 3, 3. KĀTJ. ÇR. 8, 3, 28. 7, 13. 19, 2, 3. Könnte in dieser Bed. auf **खन्** (vgl. **खाखर**, **निखर**) zurückgeführt werden. WEBER macht uns zugleich auf **खर** aufmerksam. Unter **गज** 4 werden wir sehen, dass **खर**, wie einige andere Thiernamen, auch *einen zum Aufbau eines Hauses besonders zugeordneten Platz* bezeichnet. — e) *ein Daitja* TRIK. 1, 1, 7. — f) Bein. des Asura Dhenuka HARIV. 3114. Buṅg. P. 2, 7, 34. — g) N. pr. eines von Rāma erschlagenen Rakshas, eines jüngern Bruders von Rāvaṇa. H. an. MBu. 3, 15896. R. 1, 1, 45. 3, 19. 3, 1, 18. 23, 89. 6, 93, 10 u. s. w. RAÇH.